

Galata Kulesi

Galata Kulesi İstanbul'un Avrupa yakasında Şişhane semtindedir. Heybetli gözdesi Eminönü Karaköy, Kadıköy ve Üsküdar'dan görünen Galata Kulesi İstanbul'un silüetinin ayrılmaz bir parçasıdır.

528 yılından beri İstanbul'a eşlik eden Galata Kulesi, Bizans İmparatoru Anastasius tarafından bir fener kulesi olarak inşa ettirilen, dünyanın en eski kulelerinden birisidir. 1204 yılındaki 4. Haçlı Seferi'nde İstanbul'daki pek çok yapıyla birlikte Galata Kulesi de neredeyse tamamen yıkılmıştır. Günümüzdeki kuleyi 1349 yılında Cenevizliler yeniden inşa eder. Bu tarihte İstanbul'un en yüksek yapısı olan kuleye, yaklaşık bir yüzyıl sonra 2 kat daha eklenir. Kule, Osmanlı hakimiyetine geçtikten sonra da neredeyse her yüzyılda yenilenir. 1864'teki imar çalışmaları sırasında, eteğindeki avlusunu, kapılarını, kıyıya inen sur duvarlarını kaybeder, kulenin etrafını çevreleyen hendekler doldurulur. Tarihi boyunca birçok farklı amaçla kullanılan kule, 16. yüzyılda Kasımpaşa tersanelerinde çalıştırılan Hristiyan savaş esirlerinin barınağı iken, Sultan III. Murat döneminde rasathane olarak hizmet verir. Galata Kulesi bugünkü görünümüne 1967'de tamamlanan son onarımla kavuşur.

Bu kısa tarihsel bilgilerden sonra dokunsal algınız ve sesli betimleme ile Galata Kulesine bir yolculuğa çıkabiliriz. Galata Kulesi 66,90 metre yüksekliğinde, 16,45 metre çapında silindirik biçiminde bir yapıdır. Denebilir ki boyu 1.80 m olan 40 kişi ile bir insan kulesi oluşturulduğunda en üstteki kişi kulenin tepesine dokunabilir. Yine 1.80 m boyunda 9 kişi ele tutuşarak bir daire oluşturduğunda kuleyi saran bir çember yaratabilir. Kulenin toplam ağırlığının 10.000 ton olduğu hesaplanmıştır. Duvarlarının kalınlığı temelde 3,75 metre, en üst katta ise 20 cm'dir. Bu genel bilgilerden sonra kulenin silindirik biçimli yapısını algılayabilmek için maketin gövdesine iki elinizle dokunabilirsiniz. Parmaklarınızın altındaki girintili çıkıntılı doku, kulenin işlenmemiş moloz taşından örülen duvarlarını temsil eder. Girişten başlayarak kuleyi betimlemek gerekirse; Dokunacağınız ilk bölüm yüksek bir girişle kulenin içine girilen dikdörtgen biçimli giriş kapısıdır. Kule girişten sonra dokuz katlıdır. Elinizi kulenin duvarında, zemininden başlayarak yukarıya doğru hareket ettirdiğinizde kulenin pencerelerinin olduğu kata ulaşırsınız. Bu kat kulenin 7. Katıdır. 7. ve 8. katların her birinde 14 pencere yer alır. Yapının tüm pencereleri yuvarlak kemerli bir karakter taşır. Makette ihmal edilen ancak gerçekte var olan bir detay ise kulenin 4. Katından başlayarak yer alan mazgallar ve 5. Katında bulunan top yuvalarıdır. Elinizi yukarıya doğru hareket ettirmeye devam ettiğinizde kulenin dokuzuncu katına ulaşmış olursunuz. Dokuzuncu kata kadar düz bir şekilde çıkan kulenin, bu katının dış çeperinde bir çıkıntı, cumba bulunur ve çıkıntıdan sonra yuvarlak kemerli kolonların içine yerleştirilmiş büyük pencereler yer alır. Bu

kat bugün restoran olarak kullanılmaktadır. Dokuzuncu katın üzerinde seyir terası olarak kullanılmakta olan ve kuleyi çepeçevre saran bir balkon bulunur. Makette belirgin olmayan bir başka detay balkonun kalın demir parmaklıklarıdır. Seyir terasında küçük bir mola verip denizden esen rüzgarın getirdiği kokuları içinize çekip, martuların çığlıklarını dinlerken yazar İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası kitabında yer alan öyküyü hatırlayabilirsiniz. Kitapta, İstanbul'a ilk kez gelen Cenevizli denizcilere, ak bir martının karanlıkta yol gösterdiği anlatılır. İnançlarının bir tezahürü olarak martıyı Hz. İsa ile özdeşleştiren

Cenevizliler, onu yuvasına kadar takip ettikten sonra yakalar, pişirir ve yerler. Yuvasının bulunduğu yere de onun hatırası için Galata Kulesi'ni inşa ederler. Bundan dolayı kule, 1349'da Cenevizliler tarafından yeniden inşa edildiğinde "İsa Kulesi" adını alır.

Seyir terası, Topkapı Sarayı, Ayasofya ve Süleymaniye Camii gibi birçok tarihi yapının görüldüğü bir İstanbul panoramasına sahiptir.

Seyir terasından yukarıya doğru dokunsal keşfinize devam ettiğinizde, çatının kuleye bağlandığı bölümde yer alan 1,5 metre genişliğindeki çıkıntıya sonrasında kulenin çatısına ulaşırsınız. Çatı betondan ve külah biçimindedir. Betonun üzerinde kurşundan bir kaplama bulunur. Çatının sivrilmiş üst bölümüne doğru devam edildiğinde dört yanındaki çatı pencerelerine dokunulabilir. Bu çatı pencereleri, çatının yukarıya doğru sivrilmesinden kaynaklı olarak çatı zemininden dışarda yer alırlar. Çatının en üst bölümünde bugün paratoner işlevi gören direk yer alır.

Betimlemeyi, kimilerine göre efsane, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesine göre ise tarihi bir kişilik olan Hezarfen Ahmet Çelebi'nin 1638 yılında, sırtına taktığı tahtadan yapılmış kanatlarla Galata Kulesi'nin üstünden havalanarak Üsküdar'a uçuşunu hatırlayarak bitiriyoruz.